

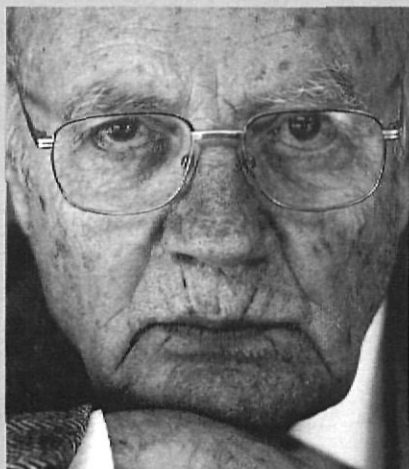
Entrevista

Joan M. Ribot,

Joan M. de Ribot té la humilitat d'aquells que han fet tantes coses i sovint tan ben fetes. Des d'una vellesa tranquil·la, contempla amb satisfacció el testimoni de tota una vida dedicada a l'arquitectura. I encara avui, als 84 anys, entre projecte i projecte, té prou memòria per recordar el seu començament al despatx de Josep M. Jujol, i la seva admiració per l'arquitectura de Rafael Masó, quan ell tot just aprenia a fer anar el llapis al taller de l'Aguilera. El trobareu molts matins enfilant la Força, camí del Col·legi d'Arquitectes, a visar els seus projectes. A sobre d'aquestes espatlles que avui mou amb pas feixuc per la pujada porta, amb record fidel, tota una vida de treball i esforç. Camina a poc a poc amb gest cansat, sempre el somriure a punt i el gest humil. No et posa fàcil la lloança perquè més aviat se n'amaga. Avui sabreu més bé què guarda en la memòria aquell senyor elegant que ni el fred ni la calor no aturen a casa.

— Vostè ha nascut a Girona i aquí ha passat gairebé tota la seva vida, no és així?

— Jo vaig néixer a la plaça del Vi de Girona, ben bé al cor de la ciutat, el 1919. El meu pare era propietari rural afincat a Camallera i van desplaçar-se a Girona per la qüestió de l'educació dels fills. Jo encara vaig néixer a la plaça del Vi, després ens vàrem traslladar al carrer Albareda, allà van néixer els meus germans petits. Jo sóc el mitjà de set germans: En Josep M., l'Eduard, la Roser, en Joaquim, jo mateix, la M. Dolors i l'Ignasi.

— Parli'm de la seva infantesa, dels seus estudis.

— Vaig estudiar als Maristes de la Catedral. En guardo un bon record. Anàvem als Maristes i a l'institut. Al matí apreníem a les aules de l'institut i a la tarda repassàvem i estudiàvem als Maristes. Recordo com a companys el doctor Abelardo Mor Mur, cirurgià, l'Arturo Domínguez, matemàtic, en Paco López, també metge. També vaig coincidir amb l'Antoni Perpinyà, arquitecte que després va redactar el Pla Perpinyà,

Text: ROSA M. GIL
Fotos: PERE DURAN

molta arquitectura i més memòria

amb aquelles torres. Ell era una mica més petit que jo. De l'institut recordo les classes del Sr. Joan Camps, de física i química. Era un gran professor. També anava al taller de l'Aguilera pintor a fer dibuix. En agradar-me el dibuix em vaig començar a interessar per l'arquitectura. Vaig anar seguint l'obra de Masó.

— Què recorda de Rafael Masó, vostè que el va conèixer?

— Per mi era un senyor molt gran. Hi havia una relació d'admiració i respecte. No hi va arribar a haver diàleg. El veia, jo només era un jove que començava.

— Quan va començar a estudiar la carrera?

— Vaig acabar el batxillerat justament l'any 1936, pocs dies després va començar tot aquell desastre de la guerra. Vaig ser mobilitzat i fins que no va acabar no vaig poder reprendre els estudis.

— I després, cap a Barcelona?

— Sí, l'any 1940, quan es varen reorganitzar els estudis a la Universitat, vaig instal·lar-me a Barcelona. Aleshores la carrera era molt llarga. Hi havia dos cursos de ciències exactes, que es feien a la Facultat de Ciències. Després hi havia el curs d'ingrés, on estudiàvem dibuix, matemàtiques i idiomes. Seguien sis cursos de carrera; 9 anys i el projecte final. Vaig començar el 1940 i vaig acabar el 1947.

— Així ho va aconseguir en set anys?

— Sí, en set anys em vaig treure la carrera.

Joan M. de Ribot i de Balle

va néixer a Girona el 1919. Va estudiar arquitectura a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, on va obtenir el títol l'any 1947.

A continuació es diplomà en urbanisme per l'Escola d'Administració Local de Madrid. El 1965 es doctorà en arquitectura.

Ha exercit la professió des del seu despatx privat i també com a arquitecte del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Girona. Com a obra nova ha projectat edificis residencials, turístics i industrials a tota la província. Cal esmentar el Garatge Forné a la carretera de Barcelona, el bloc Mascort, l'hotel Sant Marc a Tossa de Mar, l'hotel Alga a Calella de Palafrugell, l'ampliació de la indústria Optimus, etc. Pel que fa al patrimoni monumental, a més de la Fontana d'Or ha dirigit més de 160 restauracions d'esglésies, palaus, castells i monestirs. Podem recordar l'església de Sant Nicolau, les Torres de Palau, la Casa Pastors de Torroella de Montgrí i Sant Llorenç de Sous, entre molts altres.

Forma part de la Comissió Redactora del Pla Director de la Catedral de Girona. Té la medalla Francesc Macià de la Generalitat de Catalunya i és acadèmic honorífic de la Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona.

Professionalment ha desenvolupat els seus projectes seguint el corrent del moviment modern. Pel que fa a les restauracions, destaca el rigor i la cura amb què ha afrontat cadascuna de les obres en la seva singularitat.

Actualment, als 84 anys, continua exercint la seva professió projectant i dirigit noves construccions a Girona i rodalies.

— Quin era l'ambient d'aquella universitat?

— La universitat era molt diferent de l'actual. No hi havia cap massificació. Ara no es coneixen els uns als altres. Aleshores érem tan sols set alumnes. Entre els companys ens unia una relació d'amistat. Érem com una família. Anàvem a estudiar uns a casa dels altres. Ens coneixíem molt, i també amb els professors. Com a anècdota, recordo que hi va haver un company que va voler faltar a classe. Va dir que se li havia mort una tia i va comparèixer amb corbata negra, però, és clar, tots ens coneixíem massa i no pots matar una tia cada dia.

Recordo un viatge d'estudis a Girona: quan es va plantejar on podíem anar a dinar vàrem acabar a casa meua. La meua mare els va convidar a tots.

A Barcelona, sovint anava a casa en Josep M. Pericas [notable arquitecte, col·laborador de Rafael Masó], el fill Pericas era del meu curs a l'Escola. Ells vivien a la Diagonal i vaig conèixer la seva família. Vàrem fer molta bona amistat amb les seves germanes i el seu pare, Josep M. Pericas, va ser l'autor de la remodelació de la façana de la nostra casa de Sant Hilari Sacalm. A la part que dona a la plaça Mossèn Cinto, va realitzar una composició noucentista molt interessant. També recordo la meua amistat amb l'arquitecte Enric Llimona, que va ser president del Cercle Artístic de Sant Lluç de Barcelona i acadèmic de la Reial Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi. Ara ja és mort. Un altre company que recordo és Josep M. Balcells. Del nostre curs només en vivim dos, el senyor Cosp i jo.

— I dels professors, què en recorda?

— Recordo les classes de Francesc Ràfols, Josep M. Jujol, amb qui vaig treballar dos hiverns al seu despatx. Jujol era una persona molt agradable,

«Als anys quaranta, els estudis d'arquitectura eren molt llargs: dos cursos de ciències exactes, un curs d'ingrés, sis cursos de carrera i el projecte final»

tarragoní, tenia una forma molt dolça de parlar i dibuixant era extraordinari. Sempre estava dibuixant, fins i tot mentre parlava. Un racó de diari... i els signava tots. Josep M. Fujol era una persona que feia les coses personalment. Vull dir que seguia les seves obres en primera persona. Recordo una Puríssima d'alabastre sobre la qual va marcar el dibuix del brodat del vestit esculpint-lo ell mateix sense cap croquis previ. Quan va començar l'operari li volia prendre l'eina de la mà, perquè es pensava que faria un disbarat. També vàrem realitzar una bandera de Santa Tecla. La seva esposa va fer el brodat i ell va treballar la fusta. Va passar que la fusta es va corcar. Jo vaig suggerir una infusió de nicotina per matar el core. No sé si la solució va ser bona, però a partir d'aquell dia vaig aconseguir poder fumar al seu despatx. També vàrem fer el vitrall de la rosassa de l'església del Pi de Barcelona. Un altre professor molt bo era Adolf Florensa; d'aquells que marquen per tota la vida. Bassegoda, Bona...

— **L'Eusebi Bona tenia fama de molt dur a l'Escola**

— I ho era... La nostra generació era una generació colrada. Havíem fet la guerra i feia temps que ens afaitàvem. Teníem l'Eusebi Bona de l'assignatura de projectes i ens escridassava: «Arquitectes... monges de Loreto!».

— **En acabar la carrera es va establir a Girona?**

— Bé, quan vaig acabar arquitectura vaig anar a Madrid a estudiar l'especialitat d'urbanisme a l'Escola d'Administració Local, cosa que no he practicat mai més...

— **I després, el retorn a Girona?**

— Quan vaig venir aquí a Girona, aleshores érem molt pocs: els Bosch pare i fill, en Masramon, en Claret, en

Roca Pinet, Emili Blanch, Giralt Casadesús i Claudi Díaz, companys de despatx de Giralt. A Figueres hi havia en Pelagi Martínez. A Olot l'Aubert. A Sant Feliu en Bordàs... Vaig començar amb despatx privat, encàrrecs de la família. El meu pare tenia bastants propietats. Vaig fer consolidacions i restauracions de masos familiars. Era una època de poca feina.

— **Com va ser el seu contacte amb l'arquitectura moderna?**

— Hi va haver un moment en què vaig col·laborar amb l'arquitecte Lluís Sibils i Palau, i és aquesta l'època de la relació amb Alberto Sartoris. A partir del Congrés d'Arquitectura celebrat a Barcelona, Mallorca i València, als anys 50.

— **Com era Alberto Sartoris?**

— Era un arquitecte extraordinari. Nosaltres havíem tingut una formació clàssica i fins aquesta postguerra no vàrem estar en contacte amb l'arquitectura moderna. Aquest fet es va produir bàsicament a partir d'Alberto Sartoris i del descobriment del GATPAC

[Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània] la major part dels quals estaven exiliats. A part del contacte amb Sartoris vàrem començar a conèixer revistes com *Casabella Domus*, *L'Architecture d'Aujourd'hui*...

— **I la restauració de monuments?**

— El president de la Diputació, Joan de Llobet, em va proposar la restauració de la Fontana d'Or. Ens havíem conegut i havíem fet una col·laboració en la creu de terme de la Jonquera, amb motiu del Congrés Eucarístic. Havíem tingut una relació professional i per això m'ho va proposar. A partir d'aquí em va demanar per fundar el Servei de Catalogació i Conservació de Monuments.

— **Parli'm dels treballs de restauració de la Fontana d'Or. Del mètode emprat per recuperar l'estructura originària.**

— Es tractava de fer cales i anar buscant els fonaments, cosa que no va donar gaire resultat. Fent cales es varen trobar elements de l'edifici gòtic, finestres i portes. Aparegueren restes

de dovelles d'arcs d'ametlla en tanta quantitat que vàrem pensar en l'existència d'una llotja, cosa que es va confirmar en trobar l'arrencament d'un dels arcs. La Fontana estava folrada d'obra posterior que emmascarava l'estructura preexistent. Una cosa similar va passar a la façana de Ciutadans. Va donar una composició nova de la façana romànica oberta al carrer. Una composició totalment innovadora.

Recordo que a la Fontana, després d'haver descobert la llotja gòtica, en una visita a les obres del president Llobet, aquest va dir que això estava molt bé, però que calia fer un museu i que les posposéssim per tal d'avançar en el museu. A l'encarregat de l'obra, que es deia Joaquim, el vaig trobar en un racó plorant. S'ho estimaven com a cosa seva. El Sr. Llobet, al cap de 8 dies rectificava, i va continuar la restauració normalment.

— **I després de la Fontana, el Servei de Restauració?**

— Sí, després de la Fontana vaig continuar amb el Servei de Catalogació i Conservació de Monuments,

«Vaig treballar dos anys amb Josep M. Jujol. Tenia una forma de parlar molt dolça i com a dibuixant era extraordinari. Sempre estava dibuixant, fins i tot mentre parlava»

això va fer que treballés per tota la província.

Durant molt de temps procurava treballar amb industrials de les diferents localitats on hi havia l'obra. Això donava lloc que visquessin l'obra com a pròpia i en actuar per compte propi alguna cosa els quedava del que havien fet. A posteriori es va formar una brigada de restauració fixa, que servia per actuar en casos d'urgència o en localitats on no hi havia la possibilitat de trobar industrials del lloc.

— **Quina restauració li va produir més satisfacció?**

— Sant Tomàs de Fluvià, on es van trobar unes pintures romàniques a la volta. I Sant Pere des Pla, on es trobaren indicis de pintures preromàniques.

— **Digui'm quina obra seva voldria veure protegida i perdurable?**

— El Garatge Forné [sense dubtar ni un segon].

— **I a més de l'arquitectura?**

— Jo havia fet excursionisme, i havent treballat en tants monuments, els he pogut trepitjar tots. Això ha fet que si ja estimava aquesta terra, encara hi tingüés més afecte. I a les persones. La professió ha estat per a mi un *hobby*, però també hi he tingut molts disgustos.

— **Com veu el moment actual de l'arquitectura?**

— Ara hi ha molta massificació de la professió. En moltes coses, però, hi veig un canvi positiu. Hi ha molts arquitectes dedicats a la professió que exerceixen amb molta eficàcia.

— **Vostè, a més, és doctor arquitecte?**

— Sí, vaig fer el doctorat en arquitectura l'any 1965. El tema que vaig triar va ser l'hostaleria. Era l'època del boom de la Costa Brava. Jo havia fet

diferents hotels: l'Alga, el Portbó, el Reina Elisenda, el Sant Marc de Tossa, un de Lloret... vaig dedicar-me a estudiar l'aspecte compositiu de diferents edificis dedicats a l'hostaleria. També tinc la medalla Francesc Macià atorgada pel President de la Generalitat Jordi Pujol, en reconeixement a la vida professional l'any 1998. Sóc acadèmic honorífic de la Reial Acadè-

mia de Belles Arts Sant Jordi. Vaig ser presentat per l'Enric Mirambell.

— **Té algun fill arquitecte?**

— Els meus tres fills han seguit els seus camins professionals. En Pere ha seguit un camí paral·lel dedicant-se a la pintura artística.